

**การรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุน
สุขภาพตำบลกะปาง อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช**
**People's Perception and Expectation toward Roles of Board Directors
of Health Insurance Fund Kapang Sub-district, Thung Song District,
Nakhon Si Thammarat Province**

กิตติศักดิ์ แสงทอง*

คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

พรวิมล ชชรรัตน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

*e-mail: singhanakhon_1@hotmail.com

Kittisak Sangthong

Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya

Putwimon Chotcharat

Faculty of Humanities and Social Sciences, Southern College of Technology

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลกะปาง อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช (2) เปรียบเทียบระหว่างบทบาทที่ประชาชนรับรู้และบทบาทที่ประชาชนคาดหวังต่อคณะกรรมการบริหารในการจัดการกองทุนสุขภาพ และ (3) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุน ตามโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบและประเมิน และด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการใช้สูตรหาไร้ยามานะ และใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 440 คน จากประชาชนตำบลกะปาง อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลลักษณะทางประชากร การรับรู้บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง โดยมีค่าความเชื่อมั่นด้านบทบาทที่เป็นจริงโดยรวมเท่ากับ .91 และบทบาทที่คาดหวังโดยรวมเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้โปรแกรม LISREL 8.72

ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการบริหารในการจัดการกองทุน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทที่ประชาชนคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของคณะกรรมการบริหารกองทุน และบทบาทที่ประชาชนคาดหวัง โดยภาพรวมทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า บทบาทที่ประชาชนคาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง และ (3) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารในการจัดการกองทุน พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าอำนาจประกอบของบทบาทปฏิบัติจริงที่มากที่สุด คือ บทบาทด้านการดำเนินการ ($W=.98$, $R^2=.91$) ส่วนบทบาทคาดหวังที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ บทบาทด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง ($W=.92$, $R^2=.85$) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่า $\chi^2/df=2.41$, $P\text{-value}=.05$, $GFI=.99$, $AGFI=.95$, $CFI=1.00$, $FRMR=.03$ และ $RMSEA=.05$ คณะกรรมการบริหารกองทุนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการกองทุน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสอง เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

คำสำคัญ: การรับรู้ บทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่คาดหวัง กองทุนสุขภาพตำบล

Abstract

The purposes of this research were 1) to investigate the perception and expectation of people toward the roles of board directors of health insurance fund Kapang sub-district Thung Song district Nakhon Si Thammarat province, 2) to compare the health insurance fund management roles which people had recognized and the roles which people expected from board directors and 3) to perform a confirmatory factor analysis of perception and expectation of people toward the roles of board directors on hypothesis model with empirical data. The model was consisted of 4 latent variables; Plan: P, Do: D, Check: C and Action: A. The samples were selected by Taro Yamane with purposive sampling method which consisted of 440 people in Kapang sub-district, Thung Song district, Nakhon Si Thammarat province. The research was proceeded through the questionnaires consisted of demographic factors questionnaires, the perception real roles and expect roles questionnaires were given the reliability total index of .91 for real roles and .95 for expect roles. The statistical tools used were percentage, mean, standard deviation, using SPSS for windows and confirmatory factor analysis using LISREL version 8.72.

The research results indicated that: (1) The overall level of perception of people towards the actual roles of board directors in fund management were moderate and the overall level of expectation of people toward the roles of board directors were high. (2) Comparison the perception of people towards the actual roles of board directors and expectation of people in a whole were significantly different at .05 level in many factors and found that expectation roles were rated in higher mean of the actual roles. (3) The results of confirmatory factor analysis of model in the perception and expectation of people towards the roles of board directors in fund management were found that model was fitted with empirical data. Ranging from the actual role highest factor loading value was Do: D ($W=.98$, $R^2 = .91$) and Action: A from the expectation role highest factor. The construct validity of models was consistent with empirical data with $\chi^2/df=2.41$, $P\text{-value}=.05$, $GFI=.99$, $AGFI=.95$, $CFI=1.00$, $FRMR=.03$ and $RMSEA=.05$.

The results of this study revealed that board directors should consider both factors in fund management to increase their work performance.

Keywords: Perception, Actual Role, Expectation Role, Health Insurance Fund

บทนำ

การสร้างเสริมสุขภาพในประเทศไทยได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. 2545 เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้มีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อดำเนินการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ โดยให้ได้รับค่าใช้จ่ายจากกองทุน คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ จึงมีมติเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เห็นชอบให้จัดตั้งระบบหลักประกันสุขภาพในระดับพื้นที่ขึ้น ซึ่งเรียกว่า “กองทุนสุขภาพตำบล” ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินงาน และบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับงานสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในระดับท้องถิ่น (National Health Security Office, 2010) ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลเข้า

ร่วมในโครงการกองทุนสุขภาพตำบล จำนวน 7,767 แห่ง (ร้อยละ 98.60) (ข้อมูล ณ วันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) (National Health Security Office, 2016)

กองทุนสุขภาพตำบลกะปาง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช ก็เป็นกองทุนหนึ่งที่ได้เข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นตำบลกลุ่มแรกของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้ทำสัญญาข้อตกลงระหว่างกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกับองค์การบริหารส่วนตำบลกะปาง ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพ และการดำรงชีวิตในระดับท้องถิ่น ในการนี้กองทุนสุขภาพตำบลกะปางจึงได้ดำเนินกิจกรรมแก่กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ ผู้ประกอบอาชีพเสี่ยง ผู้ป่วยเรื้อรัง หญิงวัยเจริญพันธุ์ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อย ผู้ป่วยทางจิต คนยากจน คนไม่มีที่ทำกิน คนไม่มีสิทธิ์

ในการเข้ารับบริการสุขภาพ และกลุ่มมีภาวะเครียด โดยจัดสนับสนุนงบประมาณตามประเภทของกิจกรรม ตามแนวทางของกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณดังกล่าว เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลละปาง ซึ่งประกอบด้วยนายกเทศมนตรี จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่จำนวน 2 ท่าน สมาชิกสภาเทศบาลที่สภามอบหมายจำนวน 2 ท่าน หัวหน้าหน่วยบริการปฐมภูมิในพื้นที่ทุกแห่ง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในพื้นที่ที่คัดเลือกกันเองจำนวน 2 ท่าน ผู้แทนหมู่บ้านหรือชุมชนที่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนคัดเลือกกันเอง จำนวนไม่เกิน 5 ท่าน ผู้แทนศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชน 1 ท่าน และปลัดเทศบาล โดยมีหน้าที่สำคัญ คือ จัดทำข้อมูลและวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับปัญหาสาธารณสุขกลุ่มเป้าหมายและหน่วยบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งดำเนินการให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในความรับผิดชอบสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขทั้งที่บ้าน ในชุมชนหรือหน่วยบริการได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีบทบาทต่อการสร้างเสริมสุขภาพโดยรวมไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย จึงถือได้ว่าบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ที่มุ่งหวังในการตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก และเป็นศูนย์รวม (Center of Gravity) ของการขับเคลื่อนกิจกรรมสุขภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการ โดยแนวทางหนึ่งที่สามารถกระทำได้ก็คือ การนำหลักการวงจรเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (P: Plan) การดำเนินการ (D: Do) การตรวจสอบและประเมิน (C: Check) และการนำผลประเมินมาปรับปรุง (A: Act) (Deming, 1986) โดยหลักการวงจรคุณภาพ PDCA ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการบริหารที่เป็นประโยชน์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ โดยเริ่มจากการทดลอง (Trial) ในขอบข่ายเล็ก ๆ ก่อนนำไปปฏิบัติ และทบทวนแก้ไขข้อผิดพลาดจนกว่าจะได้ผลดี จึงสามารถกำหนดเป็นมาตรฐานสำหรับการขยายผลต่อไป ซึ่งเทคนิควิธีการบริหารตามหลักการวงจรคุณภาพ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกกิจกรรมนับตั้งแต่กิจกรรมส่วนตัว เช่น การปรุงอาหาร การเดินทางไปทำงานในแต่ละวัน การตั้งเป้าหมายชีวิต จนกระทั่งการบริหารงานในธุรกิจ กลุ่มองค์กร สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานภาครัฐ (Walton, 1989)

ดังนั้น ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการจัดการกองทุนสุขภาพตำบลละปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ของคณะกรรมการตามการรับรู้ของประชาชน โดยนำหลักการวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้เป็นตัวแปร เพื่อศึกษาการรับรู้บทบาทที่ปฏิบัติจริง และความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน ซึ่งจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีประเด็นที่เป็นผลกระทบด้านลบต่อการบริหารจัดการของกองทุนสุขภาพตำบล และยังไม่มีงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้นำหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพ (PDCA) มาเป็นตัวแปรเพื่อใช้ศึกษาการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของรัฐไปใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ถ้าหากคณะกรรมการบริหารกองทุนมีบทบาทในการจัดการกองทุนโดยนำหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพมาประยุกต์ใช้ การดำเนินโครงการ กิจกรรมที่จัดสรรงบประมาณลงไปก็จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้สามารถเข้าถึงการบริการสุขภาพที่จำเป็นได้ โดยไม่มีอุปสรรคทางการเงิน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลละปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลละปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุนสุขภาพตำบลละปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้เป็นประชาชนในตำบลละปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีทั้งหมด 15,066 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2559) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด โดยคำนวณจากสูตรของยามาเน (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 389.82 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 ตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นของตำบลละปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน กำหนดกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ

40 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะประชาชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับกองทุนสุขภาพตำบลกะปาง ตามรายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการที่ปรากฏในรายงานการดำเนินกิจกรรมของกองทุนแต่ละหมู่บ้าน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 440 คน และสอดคล้องกับ Comrey & Lee (1992) ที่ได้อธิบายว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันนั้นต้องมีกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 300-500 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลลักษณะทางประชากร จำนวน 6 ข้อ การรับรู้บทบาทที่เป็นจริง ด้านการวางแผน จำนวน 11 ข้อ ด้านการดำเนินการจำนวน 12 ข้อ ด้านการตรวจสอบและประเมิน จำนวน 8 ข้อ และด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง จำนวน 5 ข้อ และบทบาทที่คาดหวัง โดยมีข้อความเหมือนกับบทบาทที่เป็นจริง ตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาโดยวิธี IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .66-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ จำนวน 30 ชุด เป็นประชาชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับกองทุนสุขภาพตำบลปริก อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นด้านการรับรู้ของประชาชนในการแสดงบทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบและประเมิน และบทบาทด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง มีค่าเท่ากับ .80, .79, .79 และ .68 ตามลำดับ โดยมีความเชื่อมั่นโดยรวมในบทบาทที่เป็นจริงเท่ากับ .91 และหาความสอดคล้องของข้อคำถาม (Homogeneity of the Item) โดยใช้ Item-Total Correlation พบว่า ในด้านการรับรู้บทบาทที่เป็นจริงมีค่าอยู่ระหว่าง .23-.70 (เกณฑ์ 0.2) ส่วนค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคาดหวังในบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุน ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบและประเมิน และด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง มีค่าเท่ากับ .82, .88, .86 และ .73 ตามลำดับ และมีความเชื่อมั่นโดยรวมในบทบาทที่คาดหวังเท่ากับ .95 โดยมีค่า Item-Total Correlation อยู่

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

ตัวแปร	บทบาทที่เป็นจริง		บทบาทที่คาดหวัง		t- value	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการวางแผน	3.29	.95	3.72	.92	-10.566*	.000
ด้านการดำเนินการ	3.11	.94	4.02	.88	-10.077*	.000
ด้านการตรวจสอบและประเมิน	3.37	.95	3.73	.97	8.169*	.000
ด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง	3.45	.95	3.80	.98	8.523*	.000
โดยรวม	3.30	.95	3.81	.93	16.090*	.000

ระหว่าง .22-.77 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติ และโปรแกรมประยุกต์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ระดับการรับรู้บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) การทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน (Paired or Dependent Sample t-test) (3) การวิเคราะห์ค่าสถิติ เพื่อตรวจสอบเบื้องต้นว่าข้อมูลชุดนั้นจะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้หรือไม่ วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบ Pearson's Correlation ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบทบาทที่เป็นจริง กับบทบาทที่คาดหวัง โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ (4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการวิเคราะห์

ข้อมูลขั้นตอนนี้ใช้โปรแกรม LISREL Version 8.72 ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

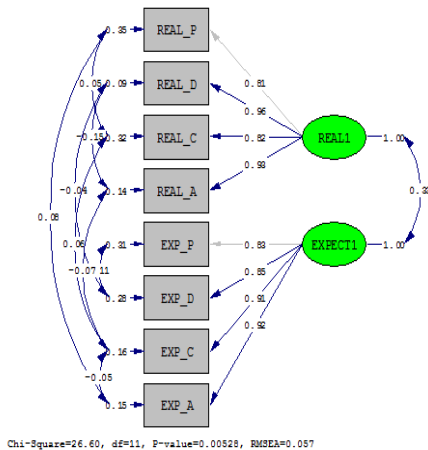
1. ระดับการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุน

ตามการรับรู้ของประชาชน พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุน ได้มีการแสดงบทบาทที่เป็นจริงทั้งรายด้าน และโดยรวมในระดับปานกลาง ส่วนความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อคณะกรรมการบริหารกองทุนทั้งรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 1)

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างการรับรู้บทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวัง (ตารางที่ 1 โดยใช้การทดสอบแบบ Paired or Dependent Sample t-test)

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง มีความแตกต่างกันทั้งในรายด้าน และโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบทบาทที่คาดหวังมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงทั้งรายด้านและโดยรวม

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง

รูปที่ 1 โมเดลการปรับแก้องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุนที่ปรับแล้ว

องค์ประกอบเชิงยืนยันการรับรู้และความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหาร มีค่าดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์และอยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า $\chi^2/df=2.41$, $P\text{-value}=0.05$, $GFI=0.99$, $AGFI=0.95$, $CFI=1.00$, $FRM=0.03$ และ $RMSE=0.05$ และเมื่อพิจารณาจากค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน พบว่า การรับรู้บทบาทที่เป็นจริง ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทด้านการดำเนินการ เนื่องจากมีค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐานมากที่สุด และยังสามารถอธิบายบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุน ได้ถึงร้อยละ 91 ($W=.98$, $R^2=.91$) รองลงมา ได้แก่ บทบาทด้านการนำผลประโยชน์มาปรับปรุง อธิบายได้ร้อยละ 86 ($W=.93$, $R^2=.86$) ส่วนตัวบ่งชี้ที่สำคัญน้อยที่สุดในการแสดงบทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการบริหารกองทุน คือ บทบาทด้านการวางแผน อธิบายได้ร้อยละ 65 ($W=.81$, $R^2=.65$) ในส่วนความคาดหวัง พบว่า ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทด้านการนำผลประโยชน์มาปรับปรุง เนื่องจากมีค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐานมากที่สุด และยังสามารถอธิบายบทบาทที่คาดหวังต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน ได้ถึงร้อยละ 85

($W=.92$, $R^2=.85$) รองลงมา ได้แก่ บทบาทด้านการตรวจสอบและประเมิน อธิบายได้ร้อยละ 84 ($W=.91$, $R^2=.84$) ส่วนตัวบ่งชี้ที่สำคัญน้อยที่สุดที่คาดหวังต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน คือ บทบาทด้านการวางแผน อธิบายได้ร้อยละ 69 ($W=.83$, $R^2=.69$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ของประชาชนตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คณะกรรมการบริหารกองทุน ได้มีการแสดงบทบาทที่เป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการแสดงบทบาทที่คาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงการรับรู้ของประชาชนผู้รับบริการด้านระบบสาธารณสุข จากกองทุนสุขภาพ ที่อาจเห็นว่าการคณะกรรมการบริหารกองทุนมีการบริหารงานกองทุนหลักประกันสุขภาพตามหลักการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) ยังไม่มากเท่าที่ควร จากลักษณะดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนมีความคาดหวังในตัวคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นอย่างมาก ในการนำหลักการวงจรคุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน ซึ่งอธิบายได้ว่าหากคณะกรรมการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพมีการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) จะช่วยพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน และช่วยปรับปรุงการบริหารงานกองทุน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง โดยพบว่า การรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทที่คาดหวังนั้นอยู่ในระดับมาก เช่น งานวิจัยของ Rojanai (2014) ที่พบว่า การรับรู้ดำเนินงานตามสภาพจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทหน้าที่ที่คาดหวังต่อคณะกรรมการ อยู่ในระดับมาก หรืองานวิจัยของ Na Patthalung (2016) ที่พบว่า การรับรู้บทบาทการนิเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นจริงด้านการใช้กระบวนการพยาบาล ด้านการบันทึกทางการพยาบาล และด้านการพัฒนาความรู้ของบุคลากร ในโรงพยาบาลสงขลาอยู่ในระดับปานกลาง และบทบาทที่คาดหวังต่อการนิเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับมากเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการรับรู้บทบาทของกลุ่มตัวอย่างยังมีการรับรู้ในการปฏิบัติงานจริงไม่ชัดเจนมากนัก จึงให้มีการปรับบทบาทในการปฏิบัติ

จริงให้สูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังต่อผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ในระดับที่มากขึ้นนั่นเอง

2. จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ในบทบาทที่เป็นจริงของคณะกรรมการบริหาร โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทด้านการดำเนินการ ซึ่งอธิบายได้ว่า คณะกรรมการบริหารกองทุน มีบทบาทในการปฏิบัติงานตามหลักวงจรคุณภาพ คือ การดำเนินการ (Do) อย่างมีระบบ โดยมีความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการโครงการ กิจกรรมที่กองทุน ได้พิจารณางบประมาณอุดหนุน มีการตั้งเป้าหมายและกำหนดวิธีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนสร้างระบบงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในวิถีทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และจัดให้มีทรัพยากรอย่างเพียงพอต่อการดำเนินโครงการ กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Taylor (2001) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินโครงการ ผู้บริหารโครงการจะต้องค้นหา ตรวจสอบ และควบคุมผลการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ผู้บริหารโครงการจะต้องระบุถึงแผน และความต้องการด้านทรัพยากรบริหารอย่างเพียงพอ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Preyakorn (2002) ที่กล่าวว่าการดำเนินงานเป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องมีการกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมทั้งหลายขึ้น ได้แก่ การจัดทำโครงการ การกำหนดงบประมาณ และการกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติงาน จึงจะทำให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานตามวงจรคุณภาพ ในขั้นตอนการดำเนินการ (Do) นั้น ได้มีนักวิชาการ เช่น Kume (1996); Simachokdee (1999) และ Melnyk & Denzler (1996) มีมุมมองที่คล้ายกัน คือ ขั้นตอนการดำเนินการนั้นอาจลงมือทำในขอบข่ายเล็ก เพื่อลดทอนคูก่อน เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม หากจะลงมือทำเรื่องใหม่ ๆ ก็ต้องเตรียมไปปรับการฝึกหรืออบรมเสียก่อน จึงจะสามารถดำเนินการตามแผนได้

3. จากผลการวิจัยในบทบาทที่คาดหวัง พบว่า ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด คือ บทบาทด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง ซึ่งสะท้อนถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีความกังวลว่า คือ เมื่อมีการประเมินผลกองทุนแล้วไม่ได้นำผลมาพัฒนา จะเป็นการเสียเวลาและสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยใช่เหตุ ความคาดหวังของประชาชนในส่วนนี้ ก็คือ เมื่อกองทุนฯ มีการตรวจสอบและประเมินแล้วจะต้องนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานจะส่งผลให้การบริหารงานของกองทุนเป็นงานที่มีคุณภาพ และมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sinturavej (2007) ที่กล่าวว่า การนำผลการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไขและหาผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสมในการวางแผนระยะต่อไป แต่ถ้าผลการประเมินพบว่า งานสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ในการวางแผนครั้งต่อไปต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและจัดทำรายงานไว้เป็นหลักฐาน ในทำนองเดียวกันกับแนวคิดของ Wasri (1997) ที่กล่าวว่าหากจะทำงานในความรับผิดชอบให้ดีขึ้น จะต้องมีการประเมิน และเมื่อมีการประเมินก็ต้องเตรียมรับทราบผลทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งไม่ว่าผลจะเป็นเช่นไร ก็สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาได้ทั้งนั้น ขอแต่เพียงให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงก็แล้วกัน ซึ่งจะทำให้ทุกคนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เห็นประโยชน์ และอาจนำมาซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานอย่างเป็นระบบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงาน

สรุป

ระดับการรับรู้ของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการบริหารกองทุน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับความคาดหวังต่อคณะกรรมการบริหาร ในการจัดการกองทุนสุขภาพตำบลกะปาง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น อยู่ในระดับมาก โดยมีความแตกต่างกันทั้งในรายด้านและโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า ประชาชนมีการรับรู้ในการแสดงบทบาทจริงของคณะกรรมการบริหารกองทุน มากที่สุด คือ ด้านการดำเนินการ ส่วนการรับรู้บทบาทที่เป็นจริงน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผน และในส่วนของความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน มากที่สุด คือ ด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุง ส่วนที่คาดหวังน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผน เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. แท้ที่จริงแล้วการวางแผนเป็นหน้าที่แรกสุดตามหลักวงจรคุณภาพ และมีความสำคัญมากที่จะบอกได้ว่างานจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอในทางปฏิบัติว่า คณะกรรมการบริหารกองทุนควรมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการวางแผนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารกองทุน เพราะว่าการวางแผนจะทำให้รู้ทิศทางในการดำเนินงาน เมื่อผู้ปฏิบัติงานรู้ทิศทางการทำงานก็สามารถ

ประสานงานกัน รู้ว่าควรทำอะไร และอย่างไรจะได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการวางแผนจะต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ คือ การหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานกองทุนสุขภาพ และสรุปเกี่ยวกับข้อมูลทั้งหมดสำหรับนำมาใช้ในการตัดสินใจกำหนดเป็นแผนขึ้นมา การวิเคราะห์จะต้องรวมถึงการดำเนินการในอดีต สภาพการณ์ในปัจจุบัน และรวมถึงการคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต วิธีการนี้จะต้องอาศัยความคิดริเริ่มและการสร้างสรรค์โดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากคนหลาย ๆ ภาคส่วน เช่น ประชาชน ข้าราชการ นักการเมือง หรือนักวิชาการในพื้นที่ โดยอาจจัดเป็นเวทีประชาคม เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน เพื่อที่จะได้แผนที่ดีและเหมาะสมที่สุดที่จะนำไปปฏิบัติ และเมื่อมีแผนงานแล้วก็ต้องมีการชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อทำความเข้าใจในแผนงานและนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม โครงการ ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด คู่มาคักกับงบประมาณที่จัดสรรลงไป

2. ประชาชนมีความคาดหวังมากที่สุด คือ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนนำผลประเมินไปปรับปรุง ในการบริหารงานกองทุน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอในทางปฏิบัติว่า คณะกรรมการบริหารกองทุน ควรมีการนำผลจากการประเมินไปใช้ประโยชน์ และขอเสนอรูปแบบการนำผลการประเมินไปใช้ 4 รูปแบบ ดังนี้ คือ 1) การนำผลประเมินไปใช้ในเชิงความคิด เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อจุดประกายความคิด หรือสะท้อนความคิดของคณะกรรมการบริหารกองทุน หรือผู้เกี่ยวข้องต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปสู่การตัดสินใจโดยตรงเพื่อการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม 2) การนำผลประเมินไปใช้ในเชิงตรวจสอบยืนยัน เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เป็นเหตุผลสนับสนุน หรือยืนยันผลการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารกองทุน ในการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ทำให้แนวทาง นโยบายที่เลือกใช้นี้มีน้ำหนักและมีความถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น 3) การนำผลประเมินไปใช้ในเชิงสัญลักษณ์ เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือติดตาม กำกับ หรือควบคุมการประเมินว่า คณะกรรมการบริหารกองทุน ได้มีการดำเนินงานตามแนวทาง ระเบียบ ขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อให้กระบวนการประเมินมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับ และ 4) การนำผลประเมินไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เป็นการนำผลการประเมินไปใช้โดยตรงในทางปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหรือวิธีการในการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขการปฏิบัติงานของกองทุน เพื่อทำให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทางที่ดี

ตามมา ซึ่งจะส่งผลให้กองทุนมีทิศทาง เป้าหมาย สอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริงของประชาชน และมุ่งสู่การเป็นกองทุนที่มีมาตรฐานในการดูแลสุขภาพของประชาชน

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการวิเคราะห์ระบบคุณภาพของการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับพื้นที่เท่านั้น ควรขยายมุมมองเป็นกองทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ เช่น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนพัฒนาสตรี หรือแม้แต่กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น เพราะต้องไม่ลืมว่าหากมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ กิจกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องก็จะมีสัดส่วนของความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อการให้ความสำคัญต่อกองทุนของประชาชน ดังนั้นการศึกษากองทุนอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยจะทำให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ของการแสดงบทบาทของคณะกรรมการ

4. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของคณะกรรมการบริหารกองทุน ในการแสดงบทบาทตามหลักวงจรคุณภาพ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยอาจนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นแนวทาง เช่น การพัฒนาบทบาทที่ส่งผลต่อความคาดหวังของประชาชน หรือการพัฒนาบทบาทการปฏิบัติจริงที่อยู่ในระดับน้อย คือ การวางแผน ให้มีการปฏิบัติจริงเพิ่มขึ้น

References

- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the Crisis*. Cambridge, Mass: Massachusetts Institute of Technology.
- Kume, H. (1996). *TQM promotion guide book*. Tokyo: Japanese Standards Association.
- Mehnyk, S. A., & Denzler, D. R. (1996). *Operations Management: A Value Driven Approach*. Boston, MASS: Irwin McGraw-Hill.
- Na Patthalung, P. (2016). Expected and actual supervision role of head nurses in application of nursing process on nursing record and knowledge development of personnel at Songkhla Hospital. *The Southern College Network Journal of*

- Nursing and Public Health*, 3(1), 190–201. [in Thai]
- National Health Security Office. (2010). *Handbook for Local Health Insurance Fund*. Bangkok: Tanaplas Co. [in Thai]
- _____. (2016). Report Outlines a Number of Health Insurance fund. Retrieved from http://obt.nhso.go.th/obt/obt_report. [in Thai]
- Preyakorn, P. (2002). *Project management: Concept and Determine to Success*. (5th ed.). Bangkok: Sematham. [in Thai]
- Rojanai, T. (2014). The operating in real state along with role expectation of the Basic Education School Committee according to attitude of teacher officials in school under the office of Sisaket primary education service area 4. *Sisaket Rajabhat University Journal*, 8(30), 107-119. [in Thai]
- Simachokdee, V. (1999). *TQM Handbook for Excellent Organizational Development*. (5th ed.). Bangkok: Nation Book. [in Thai]
- Sinturavej, S. (2007). *Achievement to Quality in Education*. Bangkok: Wattanapanij Press. [in Thai]
- Taylor, D. (2001). Advancing the science of symptoms management. *Journal of Advanced Nursing*, 33(5), 668-676.
- Walton, M. (1989). *The Deming Management Method*. London: W. H. Allen & Mercury.
- Wasri, P. (1997). *The Development of the Productive Forces for Organization*. (5th ed.). Bangkok: Morchawban Press. [in Thai]
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.